

HRVATSKI PLANINAR

Viestnik „Hrvatskoga planinarskoga društva“ u Zagrebu.

Česki planinari u Zagrebu.

Priestolnica Hrvatske, bieli naš Zagreb, spremio je 19. svibnja braći Če-sima doček, kakova sprema brat bratu, kakova sprema iskreno i odano bratsko srdce.

Već oko desete ure pomicao se svjet trgovima i obližnjim ulicama prama državnom kolodvoru, očekujući željno i neustrpljivo onaj svečani čas, kad će zaoriti: Živili i Na zdar.

Oko 11 ure začuje občinstvo glas trubalja; primicao se »Sokol«, da i on pozdravi jednokrvnu braću. Peron napunio se za čas bezbrojnim i oduševljenim občinstvom, dočim bijaše pred kolodvorom, u njegovim prostorijama i na trgu Franje Josipa na tisuće občinstva.

Hrvatski „Sokol“ stavio se u špalir, okruživši odbor „Hrvatskoga planinarskoga društva“ i »Česke besede«.

Nešto poslije 11 sati dojuri brodski vlak sa českim planinarima te zaori urnebesni: Živjeli Česi!, Na zdar!

Prvi se pojavi predsjednik »Cluba českých turista« Vratislav Pasovský, muž imponujuće vanjštine, kojega pozdravi občinstvo dugotrajnim klicanjem i pljeskanjem.

Kada nasta mir i tišina, stupa pred g. Pasovský-a presvetli gospodin Božidar Kukuljević Sakcinski te pozdravi česke planinare u ime »Hrvatskoga planinarskoga društva« ovim zanosnim govorom:

Mila braćo Česi! Mile sestre Českinje!

Iz sjajnoga središta zemalja krune česke, iz kraljevskoga Zlatnoga Praga, zaputiste se vi, dični česki planinari, da upoznate krasne naše hrvatske zemlje i da se nadivite velebnim prirodnim krasotama hrvatskoga sveta.

U slavnoj Dalmaciji, toj kolievci svetog nam hrvatstva, u ponosnoj Bosni i kršnoj Hercegovini najsrdičnije vas je primio hrvatski narod i pokazao vam svu staru našu slavu i svu bajnu raznolikost prirodnih naših ljepota. Vi ste gledali prekrasne slapove Krke, čuli ste šum Miljacke i Plive, zanosno ste promatrati slavni naš Spljet, šeker Sarajevo, Mostar, Šibenik i drevnu hrvatsku Atinu:

čarobni Dubrovnik, o kom je pjesnik prije tri stotine ljeta zapjeval, da se zove kruna svih hrvatskih gradova; vi se voziste divnim našim hrvatskim morem, vi se diviste bosanskim i dalmatinskim nebotičnim gorama i ganuti stajaste nad grobnicama slavnih naših starih hrvatskih kraljeva i velmoža. Baš na vrelu mogli ste se, mila braćo, uvjeriti, da su Dalmacija, Bosna i Hercegovina bile, da jesu i da moraju ostati hrvatske zemlje, jer su po odredbi Boga i po historijskom ter narodnom pravu sastavni dio starodavne kraljevine Hrvatske.

Čvrste su i bratske veze, koje od nekad, a osobito od našeg i vašeg narodnog preporoda vežu Hrvate i Čehe. I vi i mi nismo gravitirali, niti ćemo ikada gravitirati izvan granica naših hrvatskih i vaših českih zemalja. I vam i nam kao pravim Slavenima prva je briga, da oživotvorimo hrvatsko i česko državno pravo u okviru moćne habsburžke monarkije.

Danas stupiste, mila braćo, na posvećeno tlo priestolnice svih Hrvata, dođoste u kraljevski naš bieli Zagreb. Dozvolite s toga, da vas u ime hrvatskog planinarskog društva, i u ime svih Hrvata, kojim je poput vas vazda na srcu iskrena moralna slavljanska solidarnost, pozdravim sa srdačnim: »Dobro došli!« i da vam gromko kliknem: »Živjeli dični Česi! Živjeli dične Českinje! Na zdar!«

Burnom klicanju ni da bi kraja, ni konca i tek kad se za čas pritišalo, zagrli, izljubi i izrukova se g. Pasowsky sa govornikom pa reče: »Dodjosmo, da upoznamo svoju braću Hrvate, a dodjosmo kao Česi i Slaveni, koji vazda imadu na umu onu: »Svoj k svomu!« Razdragani srdačnim dočekom, što nam ga je priredio hrvatski narod, ponjeti ćemo u svoju domovinu sladku uspomenu od svega, što vidjesmo i čemu se dosta ne nadivismo, još većma ojačani vezom slavenske solidarnosti, koja nepomično spaja česki i hrvatski narod u borbi i u veselju.«

Bura klicanja, koje se ponavljalo malo ne kod svake izreke, jedva se stisala, kad je u ime zagreb. »Česke besede« odpočeo pozdravni govor českim jezikom predsjednik njezin i gradski mјernik, g. Mihajlo Ursiny, izrazujući veselje, što se zagr. Česima nadaje riedka prilika, da medju svojim suplemenicima ponove sladke domovinske uspomene, te želju, da bi českim gostima pošlo za rukom polučiti svrhu izleta, t. j. da medjusobnim dodirom sa Hrvatima te medjusobnim spoznanjem još većma ojačaju bratsku svezu, što postoji medju oba naroda.

Rieči, kojima je prvak izletnika uzvratio gosp. Ursinyu, bile su jednakо srdačne i popraćene jednakim zanosom.

Podstarosta hrvatskoga »Sokola«, gosp. Mile Maravić zanosno je pozdravio česku braću kao prve »Sokolaše«. »Ideja sokolaštva od Vas je potekla i vi ste bili njezini rasadnici na sve strane, jer ste vi prvi spoznali njezinu važnost po tjelesno jačanje svoga naroda i po energiju, kojom jedan narod mora da se iztiče u obrani svojih prava. I. »Hrv. Sokol« shvatilo je zamašaj Vaše ideje, pak nije oklievao, da u tjelesnom odgoju svoga naroda preduzme vršiti onu misiju, koju česki »Sokol« vrši u bratskom narodu českom.«

Kad je još pravnik, g. M. Brežan pozdravio Čehe u ime hrvatske sve-

učilištne omladine, nađari »Česka beseda« Českinje prekrasnim kitama cvieća, i popraćeni neprekinutim klicanjem, krenuše gostovi do kola, a onda izmedju nepreglednog i silnog občinstva, koje im je pravilo špalir od kolodvora do Jelačićevog trga, u grad. Iza kola pratila ih je ogromna povorka, pjevajući hrvatske budnice i »Gdje je domovuj muj«.

Kod svakog svratišta, gdje su izlazili pojedini gostovi, priredilo im je občinstvo burne ovacije, dočim se pred »Imperialom« gdje se poslije sabraše svi česki gostovi, sakupilo na tisuće občinstva, koje je odkrite glave pjevalo: »Liepa naša domovino«, »Gdje je domovuj muj« i druge pjesme uz burno klicanje, koje je dugo potrajalo.

Drugi dan u 8 sati u jutro sastaše se izletnici u krugu hrvatskih pratilaca i članova »Česke besede« pred »Narodnom kavanom«, odkuda se nakon zajutarka odputiše u prvostolnu crkvu, da si razgledaju njezine znamenitosti. Po tom krenuše u sgradu akademije, gdje su promatrali arheoložki muzej i galeriju slika. Pred slikom biskupa Strossmayera klicali su oduševljeno: »Na zdar«, »Živio Strossmayer!«, zatim odoše u umjetnički paviljon i kazalište, koje bijaše razsvjetljeno. Tu su na pozornici svi skupljeni posjetnici, Česi i Hrvati, zapjevali pjesmu: Hej Slovane! Poslije podjoše u obrtnu školu, dolnjogradsku gimnaziju, realnu gimnaziju, trgovacku školu, crkvu sv. Marka, narodni muzej, na Vrazovo i Strossmayerovo šetalište i Grič.

Banquet.

Kad su česki gostovi razgledali grad i njegove znamenitosti, skupe se u svratištu »Imperial«, gdje ih u ime hrvatskoga planinarskoga društva pozdravi g. prof. Stožir kao »mile sestre i dragu braću«, koju dočekasmo razdragana srdca i puna prijateljskog osjećaja. Završi riečima: »Ne mogu, nego da kažem, neka titraji naših srdaca odjeknu titrajima u Vašim srdecima, kako se to slaže sa čuvstvom našega prijateljstva i našega pobratimstva« (Vyborně! Živio, živio!).

Malo zatim podiže se vodja izletnika gosp. Pasovsky, koji iztaknu, kako mu je na krasni ovaj pozdrav težko odgovoriti, jer je doček braće u Zagrebu, kakvu se nije nadao, ne samo doček českih planinara, već doček cijelog českoga naroda (Živio! Vyborně!).

»Mi Česi kao Slaveni, imamo da stupamo slavenskom stazom, pa zato klub českih turista, hoće da osim svoga naroda, upozna i ostale Slavene, da se tako medjusobno upoznaju, a razpoznaju, koliko su moći i jaki (Dugotrajno odobravanje). Zato smo i došli medju Hrvate, pa se uvjerili, da je njihova prosvjeta tako jaka da mogu okom da gledaju u bolju budućnost. Živjela braća Hrvati!« (Burni: »Na zdar« i »Živio«).

Oduševljeno pozdravljen, ustane presv. g. Božidar Kukuljević Sakinski, koji nazdravi ovako:

»Ako je itko trpio za svoju domovinu u nastojanju, da ju proslavi, bio je to Čeh i Hrvat. Ljubav ih je silila na to, a medjusobna ljubav i danas ih spaja. Zato ja kao Hrvat kličem: Živila Hrvatska! (Burni »Živio«), ali ujedno

kličem i Živila Českal (Dugotrajno pleskanje). Mi Hrvati imademo u svojoj domovini jedan kutić, koji Vama na čast služi, kutić, o kojem se raznosi krasna i poznata priča o trojici braće: O Čehu, Lehu i Mehu. (Neprekidno pljeskanje). Tamo je — u divotnoj Krapini — i danas stara gradina i svaki Hrvat se ponosi, kad spomene tu priču, koja najbolje dokazuje zajednicu njegovu s Česima». Govornik je završio sa pjesmom, što ju je pred 50 godina njegov dični otac Ivan spjevao českemu narodu. Ta pjesma glasi:

Čehijo, slavna Čehijo !

Mučenice stara,
Kojoj Biela gora
Prava sva pohara.
Još ti borba traje,
Vrag Tvoj diže glavu,
Al će Bog pobjedu
Dati českom la vu.

Ta je zanosna zdravica pobudila neopisivo oduševljenje. «Vyborně» i »Živio« dugo se orilo dvoranom.

Sveučilištni profesor, dr. Zahradník nazdravio je u českem jeziku nepomočenoj slozi Hrvata i Čeha u Hrvatskoj.

Narodni zastupnik, dr. Š. pl. Bresztyensky iztaknu, kako se hrvatsko primorje od Rieke do Kotora, hrvatska Herceg-Bosna ponosna i Banovina uzravdovaše, kad su čuli, da će ih posjetiti braća Česi. Ista čuvstva pratila su ih Crnom gorom, ista ih čuvstva čekaju kod braće Slovenaca (Dugotraj «Vyborne !» i »Živio !») Zagreb grad, kao kulturno središte svih Hrvata za Hrvatsku je ono, što za Česku Zlata Praha, »caput regnie Croatie«, a kad je tako, treba da doстојno okruni česko-hrvatsko prijateljstvo. Govornik, kao zastupnik hrvatskoga naroda, hvali braći od srdca na posjetu, nazdravljujući zajedničkoj ljubavi i solidarnosti Čeha i Hrvata u svemu, što je po oba naroda pravedno i Bogu draga! (Zanosno i burno odobravanje uz radostne poklike).

Poslije ustade burno pozdravljen naš pjesnik i književnik, prof. dr. Marković, nazdraviv českemu narodu českim govorom i prispodobiv ga polarnom zvezdom za južne Slavene. Poletan govor bio je prekidan radostnim uzklicima i popraćen velikim oduševljenjem.

Odbornik H. P. D., prof. Lazar Car iztaknuo je naročito korist, što ju hrvatski narod ima od svojih preporoditelja, kojima bijahu uzornici česki pravci. Spominje Gaja, profesora Dvoržaka, Janečeka, Zahradníka, s kojima se ponose i Česi i Hrvati (Pljeskanje i odobravanje). Kao član hrvatskoga »Sokola« kliče českemu planinarskomu družtvu »Na zdar!«

Mirko Brežan, kao gradjanin hrv. sveučilišta, nazdravi bratskomu českemu djačtvu. Spominje Vraza i Šenou, koji su dušu svoju ogrievali na suncu českog duha i prosvjete te kliče slozi i ljubavi českog i hrvatskog djačtva, dočim brat Bugarin, Georgij Gešev diže čašu u čast Česima i Hrvatima, a na čelu preuz. gospodinu biskupu Strossmayeru koji je bugarskomu narodu

pružio moralnu i materijalnu pripomoć, kad je njegovoj knjizi zaprietila pogibelj od Turaka i Grka. (Burno i dugotrajno pljeskanje; Na zdar! Živio!)

Pošlije 3 sata dao je g. Pasovsky znak trublјicom, da se valja spremiti na izlet, koji upriličuju braća Hrvati u okolicu grada Zagreba.

Na Mirogoju.

Duga povorka kočija, što se je pružila Frankopanskom ulicom, krene Mesničkom ulicom u Tuškanec, koji je braću Čehe odmah u začetku, a u onoj preugodnoj hladovini, iznenadio iz koje banuše za čas na Josipovac, odkud poklicima i mahanjem šesira pozdraviše ubavu Zagrebačku goru. Kad su pak zavinuli prama Cmroku, palo im oko do Plješvice samoborske, do tubastog Kleka i bosanskih planina, parilo se po dalekoj Posavini, po srebropjenoj Savi, pak se onda opojeno zaustavilo na našem bielom Zagrebu.

Česki planinari bijahu razdragani do kraja te bi se sad u prednjim, sad u srednjim ili stražnjim kočijama čuli poklici: Živila Hrvatska! živili Hrvati!; Živila Česka! Živili Česi!

Tako minusmo Cmrok, spuštamo se Jurjevskom i Mlinarskom cestom, te se lagano, a u žarkoj topolini, uzpesmo na Mirogoj.

Izletnici podjoše najprije do arkada preporoditelja, gdje su gologlavi i sklopljenih ruku čitali napise i gledali likove prezaslužnih naših Iliraca.

Narodni zastupnik dr. Mazzura izusti nad rukom preporoditelja ove krasne i dirljive rieči: »Na Vašoj se, braćo, zastavi nalazi krasan emblem i to je vaš — česki lav. On je danas budan i ne mora se bojati za obstanak svoga naroda, koji se bori onako divno, kako se divno može boriti samo narod velik u svakome pogledu, kao antemurale moćnom onom uplivu, koji hoće da zavlada proti Slavenstvu i proti svjetu. Mi Hrvati imademo ovdje grobove, gdje počivaju naši lavovi, koji su se borili proti onoj struji, koja je htjela da uništi narod naš, pa nam je milo, što se zajedno s nama ovamo potrudiste, da im zajednički kliknemo: »Slava«. (Trokratni: Slava!). Mi smo uvjereni, da ni naši lavovi nisu umrli; oni samo počivaju. Kao što su se oni nekad borili za narodni obstanak, budite uvjereni, da će doći vrieme, kad će se duh njihov probuditi, da se bori zajedno s Vašim lavom za one blagodati, koje svaki narod mora da ima pred očima za svoje oslobođenje.« Kliknuvši tri puta: Slava! krenuše česka braća dalje arkadama, a došavši pred spomenik Petra Preradovića, kliknuše i tu trokratni Slava! pa se uputiše do kočija i u Remete drevno prošteniše, a premilo zatišje zagrebačke okolice.

U Remetama.

Kad su se izletnici uzpeli na najvišu točku remetske ceste, palo im oko na Bukovac, gdje se reda vinograd do vinograda, a u njima oni milovidni ljetnici zagrebačke gospode, a kad se je prva kočija spustila nizbrdice, zagravaše i prvi mužari na pozdrav českim planinarima.

U bujnoj prirodi, pod stoljetnim lipama i kestenima, dočekalo je česke gostove na hiljade naroda i mlađeži, a na čelu mu načelnici gg. M. Mileusnić i Stjepan Janjanin, velečasni g. župnik remetski Gustav Lepušić i učitelj šestinski, G. Maričić. Školska mlađež poredala se u špalir i Česima klicala: Na zdar i Živili! dočim je puk u svečanom rahu zaokupio obronke i brežuljke, oduševljeno klicajući i pozdravljujući.

Milina bijaše pogledati onaj krasni i zdravi narod u narodnoj nošnji, koji se tu sabrao iz župa šestinske, markuševačke i remetske, da pozdravi, da vidi i da stvori ovu pučku zabavu, koja je braću planinarce užhitila do kraja, po gotovo pak onda, kad ih pozdravi skladnim tamburanjem seljački tamburaški i pjevački zbor.

Kad se je oglasilo zvono na staroj paulinskoj crkvi, podjoše Česi, podje narod, da se u hramu božjem pomoli dragomu Bogu i njemu se toplo preporuči. Crkva bijaše izkićena prekrasnim viencima, hvojama i cviećem, a razliegali se njom nabožni glasovi naroda i mlađeži, kojom je, poznatom vještiniom ravnao mjestni učitelj, g. Lepušić.

Duboko dirnuti, ostaviše i Česi i Hrvati crkvu, u kojoj počiva ban Torkvat Karlović, neustrašivi borci za hrvatska prava († 1531.), i posliednji potomak slavnoga i staroga roda Karlovića ili Kurjakovića.

Pod prostim nebom, a u bajnome naručaju prirode, pozdravi česke planinare g. načelnik Mileusnić koji budu poslije pogošteni pečenicama i dobrom hrvatskom kapljicom. Školska mlađež zaokupila je jedan brežuljak i puna srdca zapjevala: »Liepa naša domovino!« koja je mile nam gostove tako obuzeća, da je užhit i oduševljenje raslo od časa do časa, a kad se Česi i Českinje sabraše u skup i zapjevaše: »Kde je domov moj« koju pratiše i Hrvati, bijaše oduševljenje neopisivo. Tamburaši zasviraju, pa onda zapjevaju, mužari gruvaju, a cijel narod kliče od zanosa, veselja i radosti.

U ovom oduševljenju pozdravi česke planinare tajnik hrvatskog planinarskog društva g. Lihl u ime društva, iztaknuv, kako je hrv. planin. društvo i sretno i zadovoljno, što može da ih pozdravi na podnožju Zagrebačke gore i u srdu hrvatskoga naroda. Kliče: »Na zdar Vam, braćo Česi!«

Tamburaši zasviraše, nevina školska mlađež zapjeva, a mužari odjekuju i gorom i dolom, javljajući na daleko, da se danas grli česki planinar sa hrvatskim, da se danas ljubi česki narod sa narodom hrvatskim.

U velikom onom zanosu stupa napred Crnić Jakov, seljak iz Šestina te nazdravlja Česima i pije od radosti, što su braća došla na jug, došla među Hrvate, došla u Remete.

Nakon dugotrajnog odobravanja, ustaje sveučilištni profesor dr. Janeček te reče ovu prekrasnu zdravicu:

»Neda se riečima izreći, već se dade samo osjećati! Nego ako nas sve ne varaju, ako nas ne varaju naša najdublja čuvenstva, mislim, da imamo pred sobom velik dogadjaj. Evo, mi smo pred par trenutaka bili na bogoslužju u staroj i svetoj crkvi remetskoj. Za stalno, kao što meni, tako je ono i svim

mojim suplemenicima natjeralo suzu na oči. Meni se u onim časovima činjaše, da braća, što su se nekad u krapinskom gradu razišla i krenula jedan na jug, a ostali na sjever, da su se evo opet sastala u svetoj ovoj zemlji i u svetoj ovoj crkvi. Činjaše mi se, kao da su se sastala pred božjim žrtvenikom te si pružila ruke, da će ovako ostati za sva vremena: bili dani ružni, bili veseli ili crni. I ja kažem: »Bog blagoslovio ruku, koja je u ovaj čas blagoslovila dva naroda!« — Okrenuvši se po tom veleč. gosp. župniku Lepušiću reče: »Velečastni gospodine! Dajte, da stisnem Vašu desnicu i da reknem: »Bog dao, da se sve naše želje izpune, blagosloveći sdrženi narod hrvatski i česki!« — Krasni ovaj govor popratio je gromoviti: »Živio«, a pjevači seljaci skladno odaje: »Okripi ga, jaki Bože!«

Rieči prof. Janečka ganule su g. Pasovskija, do suza i mnogom se orosiše oči, a kad je svršio, nastalo burno klicanje i odobravanje, koje se tek sleglo, kad je ustao česki planinar, dr. Koutecky, koji reče osobito oduševljeno: »Nismo se nadali, kad smo polazili na jug, da ćemo doživjeti tako liepi doček Hrvata svih stališa, imenito evo seljačkoga, što nas veseli najviše. Ja kličem »na zdar« cijelomu vašemu narodu hrvatskому!« (Burni: Na zdar! Živio!) Gosp. Janeček pravo je rekao: »U tom hramu božjem pružiše si ruke dva naroda, da rade vazda zajednički kao sinovi jedne majke, majke Slavije!« (Dugotrajno pljeskanje i »Živio«.) — Pripovedat će posvuda, kako smo dočekani ne samo u Zagrebu, nego od svih Hrvata kud god smo prošli. Kličem: »Na zdar« hrvatskому narodu!

Svi prisutni zapjevaše stojeći: »Oj Slaveni«, koju školska mlađež poprati sa »Glasna jasna« od našega neumrloga Šenoe.

Kad se je g. župnik na zdravici zahvalio, nazdravi g. dr. Čar načelnika Mileusnića, kojemu odbor hrv. planin. društva javno hvali za ovu osobitu pučku zabavu, koju je velikim trudom upriličio u krilu prirode. Mlađež poprati ovu zdravicu pjesmom, tamburaši tamburanjem, a česki i hrvatski planinari poklicima i pljeskanjem.

Blagajnik hrv. planin. društva, g. Exner nazdravi zanosno českim planinarkinjama, našto seljački sbor odjeva: »Oj Korano, tiha voda hladna« i »Gora se zeleni, po njoj se pasu jeleni«, dočim sa omladinskog brežuljka dopirahu ugodni glasići pjesme: »Objavi danice, objavi.«

Dragutin Hirc diže čašu u zdravlje i sreću školske mlađeži, koja toli milo zasladijuje ovo hrvatsko-česko slavlje i kliče učitelju Maričiću srdačni Živio. I ovu zdravicu poprati klicanje, pjesma i glazba.

Za čas nastala neobična tišina, diže se česka planinarka, gdje Louiza Šileny, supruga zastupnika na carevinskem vjeću te srdačno hvali na zdravici planinarkama.

»Prošli smo Dalmacijom, Crnom gorom, Herceg-Bosnom i dodjosmo evo u bieli Zagreb, koji je osvojio naša srdca, te ga ljubimo, kao i naš Zlatni Prag. Ja želim samo jedno: da se Hrvatice i Českinje stave na čelo narodne borbe (Burno odobravanje), jer, gdje se slože žene, sestre i majke slavenskoga koljena, tamo narod ne propada.«

Burno odobravanje i pljeskanje dugo se nije sleglo, a oduševljenje bijaše vanredno, kad je načelnik šestinski, g. Janjanin, odieven u krasno narodno odielo sa djevojkama i momcima zaigrao narodno kolo.

Burno se klicalo i pljeskalo g. načelniku i sve bijaše ovim zaglavkom pučke ove zabave razdragano do kraja, kad dospije i čas rastarku.

Uz pjesmu, glazbu, gruvanje mužara, silne poklike narod., krenuše česki planinari preko Bukovca prama Maksimiru, krenuše slavulj-gajem, pa onda Vlaškom ulicom u Zagreb.

Komers i odlazak.

U Forsterovoj restauraciji, koja je ukrašena slikama Plitvičkih jezera, započeo je komers u 9 sati. Dvorana bijaše dubkom puna i gostova i gradjanstva. Mila hrvatska pjesma »Kola« pod ravnanjem sborovodje g. Fallera očarala je braću Čeha. Pjevale su se same izabrane naše kompozicije, kao »Crnogorac Crnogorski«, »Hrvatskoj«, »Bog i Hrvati« itd. a nekoje se uz burno povladjivanje braće Čeha, morale i opetovati.

Na početku komersa pozdravi česke goste Jovan Hranilović, urednik »Vienna«.

Razdragana srdca diže im času u zdravlje, jer mu zastruji krvca, kad ih gleda licem u lice, milu našu česku braću. Želi im, da pob jede svoga protivnika, da ga pob jede što skorije, pa im kliče: Živjeli, Na zdar!

Poslije burnoga povladjivanja zaredale se zdravice i opet je ustao Pasovsky, da iztakne česko-hrvatsko bratimstvo uz zanosno klicanje.

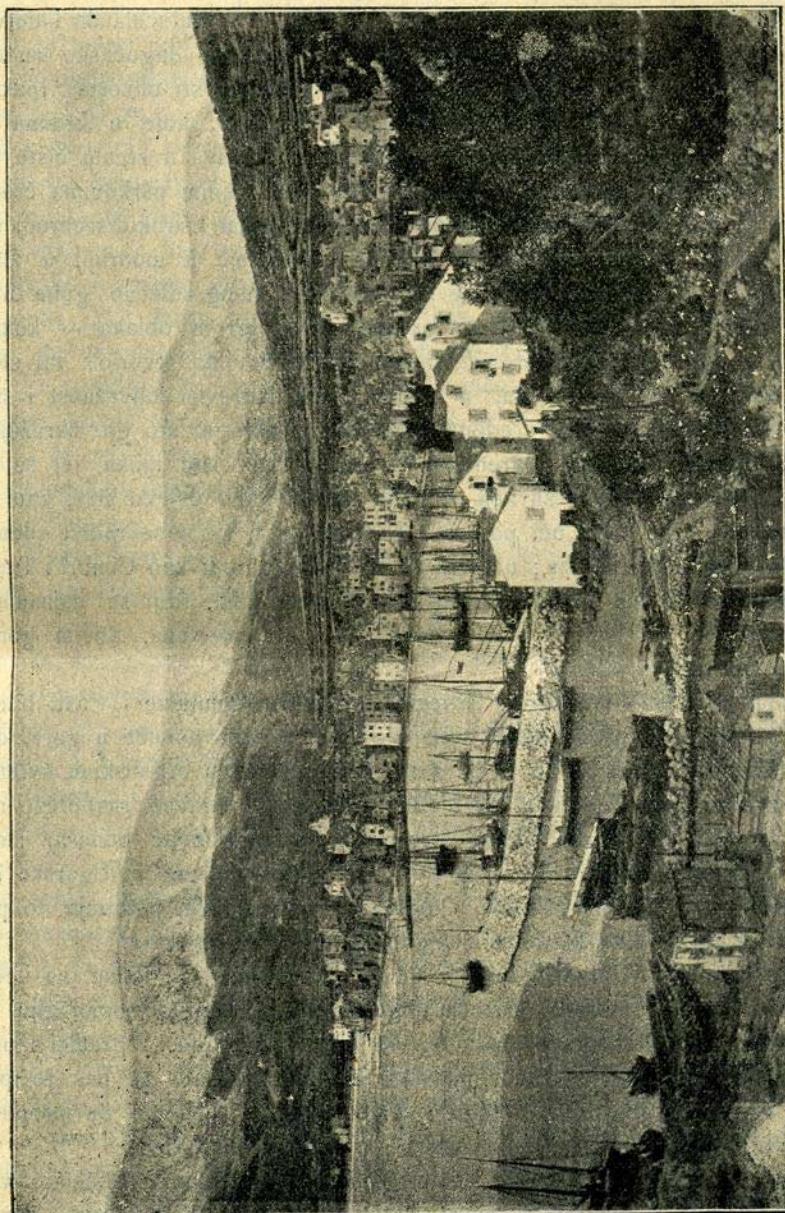
Zdravko Kovačević, pozdravi Cehe u ime akademičke omladine pa ih zamoli, kad se vrate kući, u svoju divnu domovinu, kad se prikuće k obalama srebprijene Vltave, kada uljeznu u kraljevsku Zlatnu Prahu i kad se uzpnu na ponosni Hradčin: da u ime hrvatske omladine braći svojoj izruče pozdrav od Hrvata.

Na tu zdravicu pjevalo je cielo občinstvo stojeći: »Liepa naša domovino«.

Gospodin Vjekoslav Fleišer, urednik »Hrvatske Domovine« nazdravio je slavenskoj uzajamuosti, a poslije toga tekla iskrena i ugodna zabava, zadojena žarkim patriotizmom i dalje, koju su zasladjivali naši vrli »Kolaši«.

Na Duhove u jutro došao čas odlazka. U 7 i $\frac{1}{2}$ sabraše se česki planinari na južnom kolodvoru, da se oproste sa bielim Zagrebom i da krenu u bielu posestrimu Ljubljani. Božidar Kukuljević Sackinski na kolodvoru se zanosnim riećima oprostio s Česima u ime hrvatskoga planinarskoga društva zamoliv ih, da izruče srdačan pozdrav braći Slovincima, a na povratku u svoju domovinu, bratsko pozdravlje Česima.

Vodja Pasovsky ganut do kraja, toplim se riećima oprosti u ime izletnika od hrv. planinarskog društva, a kad je vlak krenuo, zaoriše prisutnici: Živjeli Česi! Na zdar!, čime završi ovo česko-hrvatsko planinarsko slavje. e.

Nova Baska na otoku Krku.

Kako i u koliko upliva gora na čovjeka.

Piše dr. Lazar Car.

(Svršetak).

Evo što čitamo u inače liepom dielu G. Jägera (*Deutschlands Thierwelt*). Opisujući isti ravnici, veli: »Imade ljudi, koji to bezutješno dugočasno smatraju, koji se čute ostavljeni i osamljeni naprama ovoj bezkrajnosti obzorja. Ipak nije kod svih tako. Tko se nije posve prometnuo u govedo, koje u krdima živi, komu je ikoliko ugodno u mravinjacima gradova, tko uživa u zrcalu čiste vode u pjevajućim, zujećim i mirisavim pustopoljanama i bezkrajinim parkovima čretova, u njihajućim se zelenim trsticima, metežu pješčanih sipina i širokoj srebrnoj vrpci rieke, u poljskom drveću, kojega se krošnje razplinjuju u modrini, u zlatnim usjevima polja, u krajolicima, kojih se crte nježno i neograničeno gube u perspektivi, u veličini neba sa njegovom promjenljivom igrom oblaka — komu se sve to mili, te sve to više cieni, od onoga što je čovjek stvorio: taj se čuti uzvišenim, tomu se širi srce i um, u njemu raste muževna odvažnost i snaga, on se čuti kao djelujuće živo središte neizmjernog okruga, što ga okružuje. U njemu rastu pojmovi prostora i vremena, a time i vlast nad njima, jer se samo nad onime zapovieda, što se shvaća, a volja upravo tako daleko siže, kao i obzorje. A što nas osim toga uči poviest? Ravnica je, u kojoj se rodiše plemena, koja nad drugima zapovedahu; u stepama su živjeli narodi kao Cimbri i Teutoni, i drugi čopori za vrieme seobe naroda, kao Turci i Huni, koji su najzamašnije promjene proizveli u stanju i rasporedanju naroda i plemena, dočim gorštaci nisu nikada što takova učinili.«

«Svuda susrićemo istu igru: Gdjegod se bori za zemljiste i v'ast, bilo kod životinja ili ljudi, svršava se borba time, da se svladani povuče u gore, dočim pobjeditelj zapremi ravnici. To je naravski zakoniti red u organskom svjetu, da ravnicom zavlada gospodujuća klasa i dok se ovakovo naravno ravnoteže ne izpostavi, traje nutarnja borba. Tako prosudjuje prirodoslovac odnošaj između Englezke i Škotske, između sjeverne i južne Njemačke, između Ugarske i njene zinih dependenca, a da mu izkustvo i opažanje u njegovom području to potvrđuju, pokazati će se kod životinja najsgodnije na ovom mjestu.»

To će reći jasno govoriti, je li! Ta se teza temelji u istinu na nečemu. Pitanje ovo, kako se razabire, zasieca u geografiju, zoologiju, sociologiju i politiku. Pa kako je Hrvatska svakako većim dijelom gorovita, a graniči i upravo prelazi u susjednu veliku i plodnu ugarsku ravnici, postaje za nas to pitanje upravo od zamašnog interesa. S toga i držimo, da ne smijemo da propustimo priliku, da ob ovim pojavima ne progovorimo bar nekoliko rieči.

Ponajprije moramo priznati, da to doista u životinjstvu obćenito vriedi. Životinje, koje živu u ravnici su jače, dočim su se slabije životinje povukle u gore, kako smo to iztaknuli u prijašnjim člancima o planinskim životinjama. Kod plemena ljudskih opažamo takodjer iste pojave. Narod, koji živi u ravnici, pa još k tomu plodnoj, živi doista pod povoljnim uvjetima. Plodne poljane i bujni

pašnjaci davaju mu dovoljno hrane. Takav se narod mora vanredno da razplodi i da ojača. Povoljni uvjeti za promet u ravnici sгодни su za medjusobni odnošaj i udruživanje, s toga je ravnica svakako povoljna i za kulturni napredak. Sve je to tako jasno, da je dovoljno, da na to samo upozorimo. Povjest nas takodjer uči, da je tako.

Nu promotrimo stvar još malo s bližega. Životinje, koje uzmakajo na gore učiniše to baš za to, da se zaklone pred moćnjim u ravnici neprijateljem. Ovdje imadu sada mira; neprijatelj ih dalje ne progoni. Tako je i kod plemena ljudskih. Ako se dva plemena u ravnici sraze, jači će pobediti, a slabiji ili propada — ili se zavuče u gore, gdje osigura svoju slobodu i svoj bitak. Gorski narodi predstavljaju nam baš ovakova plemena, koja nisu propala, nego koja su se i uz moćnije, u ravnici gospodajuće takmace, uzdržala. Pak eto i sama činjenica, da u obće još i danas govorimo o Škotima, Bascima itd., svjedoči nam, da su se ovi, jer se nastanjuše u gorama, do današnjega dana uzdržali.

Što izvodimo iz svega toga? Da je onaj narod jači i silniji, koji obitava u ravnici, ali da se uz njega i slabiji, ako se je povukao u gore, može uzdržati. Nu ipak je neoboriva činjenica i to, da ljudi, što više duševno napreduju, to se više oslobadaju takovih direktnih utjecaja prirode i po tome ravna prosta priroda s njima sve to manje.

A sada ćemo još malo s bližega ocrtati karakter gorskoga naroda. Svaki čovjek ono, što ima osobita, više ljubi, nego nešto takova, što ima i svaki drugi. Ravnica je jednolična, a gore i brežuljci sa svojim zavojima, prolomima, dolinama itd., pružaju toliko promjena, da nema na svetu dva gorovita ili samo brežuljkasta prediela, koji bi bili posve jednakci. Ako je dakle moj zavičaj na briežuljku ili medju gorama, onda nema takova više nitko na svetu. Svaki briežuljak i dolinica zareže mi se tako u srce, da mi tu sliku više nitko ne može izbrisati, i nikada ljepšom nadomjestiti. — Imadem li u ravnici kuću i oko nje polja, lahko bi si našao na kojoj drugoj točki te ravnice, isto takovu plohu, pak ako je ova još veća, to bolje. Hoću li, da mi bude u novoj pristojbini posve onako, kako bijaše u staroj, mogu i to da izvedem. Za samu kuću niti toliko ne marim, napokon bi si mogao baš isto takovu i na kojem drugom mjestu sagraditi. Nu čovjeku, donekle samo pristupnomu za prirodne ljepote, ne će biti tako lahko, da si izčupa iz misli sve one stotine raznih oblika tla, koji okružuju njegov dom, sve one krasote gorskoga drveća svu onu tajanstvenost, kojom ga napunjuje šuma, i sve ono, što okružuje njegov dom i što ga sa isto toliko spona na nj veže. Gorski narodi su u obće nekako sa prirodom više svezani, nego oni u ravnici, kojim priroda podaje samo materijalnu korist. Pa napokon znamo, da je uslid svega toga i domovinska ljubav svih gorskih naroda upravo proverbijalna.

Ono što govorи Jäger o neograničenoj perspektivi, o veličini firmamenta sa njegovom promjenljivom igrom oblaka, o pojmu bezkonačnog prostora, o životu zrcalu čiste vode itd., zar sve to nije daleko veličanstvenije iztaknuto u moru! Pa ako je naš narod tako sretan, da ima i gore i more, jeli onda čudo, da njegova narodna himna upravo počinje riećima »Liepa naša domovina«?

Domovinska ljubav — ljubav dakle baš prema onoj grudi na kojoj ugleđasmo svjetlo božje u gorskih je naroda bolje izražena. To bi bilo jedno, a sad prelazimo na drugo.

Ako bi već sa Jägerom društvo ljudsko promatrali sa odviše životinjskog stanovišta, tад bi morali onaj narod, koji je u ravnici, smatrati za osvajača, a brutalna sila bila bi prvo, što ga je tamo postavilo, i ona bi bila uzrokom, da je tamo ostao. Nu, ako nam je takovo shvaćanje kod jednoga zoologa, kao što je Jäger, donekle i razumljivo, ne možemo ipak pojmiti neprirodoslovce, n. pr. državnike i političare, da bi se i oni mogli služiti takovim argumentima za opravdavanje, da jedan narod mora nad drugim da zapovieda. Ta to bi značilo biti, kako Niemac veli «päpstlicher als der Papst selbst», t. j. ni nepristrani zoolog ne može takovo stanovište braniti, kad znade, da s ljudima ravnaju još i neke druge sile, kao što su etična i moralna načela. Pa treba, da se još uvaži, da čovjek, koji živi pod povoljnijim okolnostima, lahko postaje ponosan, lien i pokvaren. Njegova okolina, a i čitava domovina, dobiva za njega samo u toliko vrednost, u koliko mu daje dosta materijalnoga blaga — a to mami i druge, da se njegovog položaja dočepaju.

Gore nasuprot privabiše svoje stanovnike samo poradi slobode; da se isti uzmognu barem gdje očuvati, zakloniše se ovamo. Kad se njihovi stanovnici jedanput priuče na mučan rad, priljube se osobitim žarom k svojoj grudi zemlje. Ona ih zamamljuje svojom krasotom i mnogoličnosti; ona ih oplemenjuje i čeliči svojom oporošću. Po tome je narod gorski obično i marljiviji, pošteniji, mukotrpniji i više ljubi slobodu, a sve su to svojstva, koja će u budućnosti služiti kao oružje u borbi o bitak u ljudskome rodu.

Nu Jäger ne veli, da gorski narodi moraju propasti, da ih u plodnoj ravnici živući sretniji susjadi moraju uništiti. Ne, on samo iztiče, kako je zapovedajući položaj naroda u ravnici naprama onomu u gori, posljedak prirodnih odnosa, pod kojima oba naroda živu. To je ali istina, kad to evo faktično motrimo. Nu mi dodajemo tomu samo pitanje: kako dugo će to trajati?

Već smo gore spomenuli, kako se je prva ljudska civilizacija, a po tome i vlast, rodila na najplodnijem zemljisu. Plodnost dakle tla i pribiranje blaga, bio je prvi pokretač za duševni napredak u obće. No vidjeli smo takodjer, da je povoljnija klima, i uz manju plodnost tla, što je omogućila dugotrajniji, neprekinuti i raznovrstniji rad, što je većom radinošću samoga čovjeka podigla industriju, rudstvo i druge grane čovječjeg zanimanja, proizvela i daleko veću civilizaciju. Za ovom najvišom civilizacijom u Evropi daleko su zaostali najplodniji predieli sveta — one koljevke prve kulture.

Kako dakle rad postaje sve više neodvisan od same naravi, kako si ljudi uslijed različitijeg zanimanja i raznovrstnijeg načina života sve više usavršuju duh, to kod takovih ljudi i duševne sile sve više prevladjuju. Da budem još jasniji: tendencija napredka ljudskoga roda ide sve više za time, da se čovjek oslobođa od neposrednog upliva prirode, da mjesto ona njemu, ou njoj sve više zapovieda. U istom pak razmjeru povladjivati će sve više, ne prirodni odnosa, nego mo-

ralna i etična načela, koja će sa ljudima ravnati. Tako će se i sve više podići narodi, kojih nije bogatstvo izkvarilo, uzobiestilo i raztrovalo. Ljudi živući u čednjijim odnošajima, uče više cieniti naporan rad, a po tome i samo dostojanstvo čovjeka. Takovi se ljudi i medjusobno više štuju, oni polažu veću važnost na pravo i zakon i štuju više tude, a ljube svoje. A takovu narodu bez dvojbe i cvate bolja budućnost.

Hrvati neka dakle promisle, da im je Bog dao bolji dio, davši im tobože gori; neka posiećuju krajeve svoje drage domovine, naročito gorske, jer će gledajući naporan rad za svakdanji kruh svojih zemljaka u gorskim se krajevima uvjeriti o plodnosti svoje domovine — o plodnosti dakako »moralnoj«, te će iz svega toga crpiti i sami snagu, koja će ih kriepiti u ljubavi prema domovini i poticati na patriotičan rad za sreću hrvatskoga naroda.¹⁾

¹⁾ U br. 5, postati zadnjoj ovoga članka, a redku drugom, čitaj »sa onim uplivima«, a ne »sa onim narodima«.

Iz Vrbnika u Novu Bašku.

Putna uspomena sa otoka Krka.

(Svršetak).

Jašući, tako sam se utradio, da sam pošao pješice. Upitav goniča, koliko imamo do Baške, reče, da još ura i pô, a kad sam za pô ure upitao, jesmo li još daleko, reče opet da uru i pô. Jahali smo zlovoljni dalje; došli u Baščansku dolinu i Baščansku dragu, minusmo dva manja seoca i s jahav s konja, pomalo se k Baški primicasmo. Dodjosmo pred poštu, gdje se imadosmo nastaniti, ali ne bijaše mjesta, obadjosmo dvie tri gostionice, ali i tu nema mjesta, dok nas ne upute na gostionicu pred pučkom školom. Tu smo sa konjima stali, zviedljivi nas je sviet zaokupio, a ponajviše goniča, da čuje, tko smo i od kuda dolazimo. Gospodarica nas iznenadi, da nema mjesta, da prenoćimo, ali da se za to neka »ne pojedamo«, da će nam ona već stan naći.

Uzpesmo se drvenim stubama i dodjosmo kao u predoblje i sjedosmo za stol. Janjčevinu, jer govedine i živadi ne bijaše, izpeče gospodarica na ulju, a poslije nam doneće na »piatu« (tanjuru) jednu octom i uljem pripravljenu morskú iglu (Belone rostrata), ribu, koja ima zelenu hrbitenicu. Podvori nas »praskvama« (breskvama) i finim grožđjem, pa nas upita, bili možda i »črne kafe«.

Kako bijasmo veoma umorni, uze gospodarica Dume »feral« (svjetiljku) te nas odvede u kuću tik mora, gdje u sobi nadjosmo samo jedan krevet, ali tako prostran, da bi u njemu i četvorica lahko spavala. Krevet bijaše tako visok, da smo se na nj popeli sa stolca i naskoro sladko zaspali.

Rano jutrom začujem pod kućom jaku buku, a kad sam na prozoru otvorio »vratnice«, vidim, da se na moru digao jak južnjak ili kako vele primorci »jugo«. Zanimivo bijaše gledati uzburkano more i valove, koji se razbijahu na

morskom žalu, izbacujući alge i razne morske životinje. Oko osme ure podjosmo na zajutrek, a onda nam je valjalo razgledati Bašku, nu prije toga posjetiti sada upokojenoga župnika Petra Dorčića, vrloga rodoljuba, na srdcu kojega se ogrijala mnoga duša.

Nova Baška broji sa Goricom, Jurindvorom, Čubranićima i Batomaljem preko 2000 duša. Kuće su joj zidane od kamena, obično jednospratne, pokrivenе žljebcima, ali ima i liepih dvospratnica. Svakoj se kući uzlazi kamenim stubama pod kojima je staja ili konoba.

Glavna ulica protegnula se uz more i kamenom potaracala. Tu se stiče cijev život mjesta, tu su pojedine »butižice« (dučani) sa raznom robom, tu i gostionice i mesnice. Pred nekim gostionicama visjeli su izvrnute mješine u kojima se nosi vino. U mesnicama našli smo samo jančevinu, zato ima tu razapetih koža, da se prosuše na suncu. Govedina je u Baški rijedka, a troši se samo na velike blsgdane. Kako su smokve dozrijele, a godina bila plodna, bijahu ih pune ulice. Suše ih ovdje na »baraturama« ili ih nanižu na nít i objese na prozor, a poznate su sa svoje tečnosti, kao i baščanski ovčji sir.

Kraj oko Baške je krševit, nu i ta krš nije u istinu mrtva, već se tu na živom kamenu goji vinova loza u vinogradima, koji su podzidani gromačama. Vina ima obilno i Baščani ga, dok je »mlado« izvažaju na svojim brodicama do Trsta i Mletaka. Kada ne maju mlada vina, putuju u Dalmaciju, kupuju staro vino i njime trguju. U luci bijaše više od 80 brodova i brodica na kojima se talijanska imena sve to više gube, jer ih zamjenjuju hrvatskim imenima.

Osim vinarstvom bavi se narod poljodjelstvom i ovčarstvom. Vune dobivaju Baščani toliko, da ju prodavaju. Imaju i liepa polja, a zemlja tako je plodna, da kukuruz na godinu siju po dva puta. Krasno uspieva pšenica, ječam i žito (proso) i Baška je u istinu blagoslovljen kraj, a Baščani osobito marljivi, blage i pobožne čudi ljudi, kao u obče Hrvati na otoku Krku.

Glavna crkva posvećena je sv. Mariji, gradjena g. 1723., a obnovljena g. 1872. Popločena je kamenom, ima u desnoj ladji četiri, u lievoj tri žrtvenika. Nedaleko je mora crkvica sv. Marka, u polju sv. Mihovila, dalje na brežuljku Majke božje, a nad mjestom na povisoku, kamenitu vrhu crkvicu sv. Ivana oko koje je i groblje.

Župna crkva sv. Marije ima dve umjetnine: zadnju večeru od Palme i jednu Verinijevu sliku na drvu slikanu. U sakristiji čuva se jedan kalež od g. 1456., tu visi i zeleni klobuk biskupa Čubranića, Baščanina, koji je umro u Trstu na prolazu kao biskup dubrovački g. 1870. i rodbina mu biskupski klobuk tu sahranila

Kod crkvice sv. Marka razgledao sam krasan mozaik kojega je još veći dio pokrivala zemlja i valjda bijaše ovdje rimsко kupalište. Od ove se crkvice dobro razabire pusti otočić Prvić, uzdignuv se sa tri kamene glavice, koje ostrmo u more padaju, a gole su kao dlan. Prama Senju vele da je pitomiji, tamo da ima i zemlje težatnice. Prvić je znamenit, što ima na njemu »divljih« koza, ali ne divokoza. Kad su kozari po njemu koze pasli, gdjekoja je koza odbegla i podivljala. Pripovedali mi, da ih prigodice strieljaju.

Prama Senju, a nad baščanskom lukom, uzdiže se vrh Bosor sa podrtinama grada Korita. Puk priča, da su ovamo provalili Turci, sve stanovništvo poklali i tako izmrcvarili, da je krv do mora segnula. Na ruševinama našlo se i nekoliko starina i nema dvojbe, da obstojaše ovdje već u davno doba naselbina.

Idući uz more, zau stavismo se na jednom mjestu, da gledamo 10—12 godišnjega dječaka, kako se u moru bori proti valovima. Uz more imao je kup drva, koji mu je val razorio i odnio, nu on ni pet, ni šest, svuče se, skoči u more i zapliva, da si drva pokupi. Jednom je rukom plivao i valu se otimao, dočim je drugom drva pribirao i prama obali rivao; bijaše muke, ali si je drva ipak spasio.

Uz put smo vidjeli i mlin, koji nije mljeo, jer je voda presušila i miran je čekao, dok kiša padne i potrebitu mu vodu privede.

U kući rodoljubivoga župnika, kojeg smo sastali na povratku, zabavljamo se na domaću. Pili smo krasno crno i bielo vino, koje se u čašama pjenilo poput šampanjca. Na stolu bilo i krasna voća; groždje bijaše tako sladko, da se jedan grozd nije dao pozobati. Iznenadile su nas velike smokve i kruške-ori jašice. Smokve »prulve« imadu oblik mošnjice, zelene su kožice i biela mesa. Iznenadila nas i biser-voda, koja u voćaru izbjija na vagnenu stienu.

Oko četvrte ure po podne krenusmo prama Jurindvoru, do glasovite crkve, sv. Lucije, koja je gradjena u slogu romanskom.

Nisam pošao ovamo, da vidim crkvu, već sam krenuo pun svetog čuvstva, da se poklonim spomen-ploči hrvatskoga kralja Zvonimira, koji je ovaj otok posjetio i samostan Benediktinaca obilno nadario, kako nam to spomen-ploča tumači.

Crkva sv. Lucije uzdiže se od ceste na zaravanku; zvonik joj je četverougljast i prama vrhu ukrašen sa četiri kamenita kipa, koji nam predočuju evangeliste. Stupiv pred crkvu, zagledam na lievo uzidanu kamenitu ploču — grb hrvatski na kojem se ističu samo kocke. Na desno uzidana je druga ploča iz rimske dobe, koja nam predočuje nekog muža i ženu.

Unidjosmo u crkvu, skrenusmo u malu gotičku kapelicu i tu zagledasmo spomen-ploču kralja Zvonimira, koja je izpisana glagoljicom. Prije bijaše ta ploča u podu crkve pred žrtvenikom, dok je naš historičar Crnčić nije odgonetao. Od onda stoji prislonjena o zid, pa nas sjeća one dobe, kad je noga kralja Zvonimira i ovuda stupala.

Stari žrtvenik posvećen je Majci božjoj, a na lievo od crkve vide se podrtine negdašnjega samostana.

Težkim sam se srdcem rastao sa crkvom sv. Lucije, nu valjalo je da idemo na put. Oprostivši se sa g. župnikom, krenusmo prama selu Baščanskoj dragi, a minuvši i zadnju kuću, bijasmo u samoći i koracasmu živo, ne bi li za dobe došli u grad Krk. Što smo na tome putu sve prepatili, što u gradu Krku vidjeli, što na uzburkanom, moru sve doživjeli, o tome do sgode u zasebnom putopisu.

Dragutin Hirc.

Družtvene vesti.

Glavna skupština hrv. planinarskoga družtva bijaše 13. pr. mj. pod predsjedanjem presvetelogog gospodina Miroslava Kulmera. Nakon ovjerovljena zapisnika, izvestio je tajnik g. Drag. Lihl o radu odbora, u kojem se poglavito iztiče promjena pravila i organizacija družtvenih podružnica. S pomoću ovih poslednjih želi družtvo da razvije sistematski rad oko promicanja planinarstva u cijeloj domovini, da se zajedničkim i uslid togu izdašnjim sredstvima gradi svake godine po jedno znamenitije izgledište, uredjuju putevi, staze, putokazi, pristaništa itd. Tako bi se s vremenom u svim brdovitim krajevima uredile planinarske prilike i pristupnim učinili krasni vidici, a podigao time i promet planinarski, što bi došlo u korist narodu pojedinih krajeva. U tom je glavna zadaća podružnicā, pa držeći se toga načela, ne će se odmah s početka moći da uvaže želje pojedinih podružnica, koje stavlaju na središnje družtvo velike zahtjeve u interesu svojega kraja. Ne da se poreći, da je to dokaz živahnoga interesa za planinarstvo, pa ako je družtvo pobудilo taj interes, već je time donekle izpunilo svoj zadatok. Izvješće spominje za tim, da će se u program ovogodišnjih gradnja uzeti uredjenje gvozdenih stuba na Kleku, obnova inventara na Sljemu, ličenje piramide sljemenske, popravak inih družtvenih objekata i izvedenje nekih staza u zagreb. gori. Odbor je prošle godine pokrenuo družtv. glasilo, stupio u užu svezu sa slovenskim i českim planin. družtvom, zamolio za naputke higijenske za planinare, za naputak glede promicanja domaće gorske faune, flore, geje, pak meteorolog. i folklor. prilika; obratio se predstavkom na kr. zem. vladu glede odredba, kako bi se što trajnije uzdržale stare gradine kao historijski spomenici; obratio se na pozvane faktore glede mnjenja o lječilištu na Sljemenu, glede uredjenja putova itd. Izvješće iztiče, kako družtvo ima mnogo da zahvali osobitoj naklonosti gradskoga načelnika, gospodina Adolfa Mošinskoga, gradskog zastupstva i pogavarstva, te im izrazuje najtoplju zahvalu. Od družtvenih izleta spominju se onih na Sljeme prigodom otvorenja Elvirina puta izleti družtvenih odbornika i članova na Klek, Risanjak, Plješivici, Ivanščicu, Oštrec, Štojdragu, Sv. Geru, Strahinščicu. Konačno spominje preminule članove: Jul. Šenou, Stj. Rihtarića, Milana Makanca, M. Majera, Stj. Kranjčića, Žigu pl. Farakaša, dra. Šandora pl. Vuščica, Jaroslava pl. Vakanovića, Hinka Strauba i Ignjata Siebera, a skupština im kliće »Slava«. Skupština primi izvješće odobrenjem na znanje. Zatim izvješće družtv. blagajnika g. I. Exnera o predmetu blagajne. Prihod iznašao je for. 3.293·83., razvod for. 1960·14, ostatak blagajne for. 1.333·69. Na predlog revizionalnoga odbora bude blagajniku podijelen absolvitorij.

Odbornik g. Dragutin Hirc obrazloži za tim predlog odborov, da se tečajem ove godine dostojno proslavi dvadesetpetgodišnjica družtva i tim povodom izda spomen-spis sa ljetopisom družtva i praktičnim vodičem po svim gorama i planinama Hrvatske i Slavonije. Skupština prihvata predlog i dozvoljuje potrebiti kredit za izvedenje istoga. — Predlog podružnice »Lovnik« u Vrbovskom, da se dozvoli iznos od 300 for. za gradnju putova do vrela »Kamačnika«. nije se radi pomanjkanja sredstava za sada uvažiti mogao, dočim je podružnici »Strahinščici« u Krapini dozvoljen iznos od 50 for. za pokrčenje staze na »Goleš«.